

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 7/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om studiestöd och av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning och till lag om besvärsnämnden för studiestöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om studiestöd och av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning och till lag om besvärsnämnden för studiestöd (RP 99/2012 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Piritta Väinölä, undervisnings- och kulturministeriet
- förmånschef Ilpo Lahtinen, FPA
- intressebevakningssakkunnig Jussi-Pekka Rode, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund — SAKKI rf
- intressebevakningsombud Milla Halme, Förbundet för Gymnasisterna i Finland rf
- expert Antti Hallia, Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf
- socialpolitisk sekreterare Soile Koriseva, Finlands studentkårers förbund FSS.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om studiestöd samt lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning ändras. Dessutom föreslås en lag om besvärsnämnden för studiestöd.

I enlighet med regeringsprogrammet ska den maximala stödtiden för studier på andra stadiet begränsas så, att stöd kan beviljas för en period av högst 12 månader efter att den regelrätta studietiden tagit slut.

I lagen om studiestöd föreslås även andra förtydligande ändringar. Bestämmelserna om rätt till studiestöd för studier på en utländsk läro-

anstalt preciseras i fråga om definitionen av heltidsstudier och maximal studietid. Dessutom ändras definitionen av heltidsstudier inom gymnasieutbildningen till att gymnasiestudier oberoende av lärokursen omfattning alltid är heltidsstudier när de genomförs som kombinationsexamen i samband med grundläggande yrkesutbildning.

Bland studiestödsnämndernas uppgifter stryks utlåtanden om tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs sommartid och om tillräcklig omfattning i fråga om studier som be-

drivs utomlands på annat sätt än via studentutbytesprogram stryks.

Bestämmelserna om besvärsnämnden för studiestöd överförs från lagen om studiestöd till en särskild lag. En ny beslutssammansättning som föreslås är en sammansättning med en domare, varvid ordföranden ensam kunde avgöra vissa ärendekategorier som anges i lagen och där nästan ingen rättslig prövning är förenad med avgörandet.

I lagen om stöd för skolresor ändras begränsningarna i beviljande av stöd så att förvärvsinkomst vid inlärn timer i arbetet inte ska hindra att stöd för skolresor beviljas. Dessutom förtydli-

gas definitionen av stödtiden för stöd för skolresor till att stödrätten ska grunda sig på det antal dagar per kalendermånad som ingår i studietiden.

I lagarna föreslås dessutom vissa tekniska ändringar.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna om ändring av lagen om studiestöd och av lagen om stöd för skolresor avses träda i kraft den 1 augusti 2013. Lagen om besvärsnämnden för studiestöd avses träda i kraft den 1 maj 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. De förslagna ändringarna gör lagstiftningen klarare och stödssystemen begripligare. Behandlingen av ansökningar snabbas upp och behovet av utredningar minskar. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Utskottet påpekar att studiestödslagstiftningen överlag är svårtydd och oklar. Också under behandlingen av denna proposition har många problem med tolkningen av studiestödslagen lyfts fram. De sakkunniga som utskottet hört har bland annat pekat på svårigheter med terminologin i bestämmelserna som gör det komplicerat för de studerande att tolka lagen rätt. Utskottet anser det helt nödvändigt att utan dröjsmål formulera tydligare bestämmelser.

Undervisnings- och kulturministeriet bör också ta reda på om det fortfarande finns grupper av studerande som blir lidande av studiestödslagens bestämmelser eller tolkningen av dem på ett sådant sätt att studierna av den orsaken försetnas eller att de studerande behandlas ojämnt. Utskottet anser det likaså viktigt att utreda hur bestämmelser som påverkar sådana studerandes försörjning som genomför gymnasieutbildning för vuxna, t.ex. studiestödslagen och lagen om utkomstskydd för arbetslösa, relaterar till varan-

dra. Målet måste vara att också i dessa situationer trygga de studerandes försörjning.

Enligt regeringsprogrammet ska de missförhållanden som gäller studiestödet till studerande på andra stadiet rättas till och frågorna behandlas för närvarande av en arbetsgrupp för översyn av studiestödets struktur, vars mandat utgår i slutet av 2012. Utskottet understyrker att åtgärder måste vidtas så snart arbetsgruppen slutfört sitt uppdrag.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

5 a §. Regeringen föreslår en ändring i 2 mom. som innebär att gymnasiestudier alltid ska betraktas som heltidsstudier om de genomförs i samband med yrkesinriktad grundexamen. Utskottet slår fast att här avses de fall då en studerande samtidigt avlägger både gymnasiets lärokurs och en yrkesexamen. Syftet med ändringen är att säkerställa att studerande behandlas jämnt oberoende av i vilken ordning de genomför sina studier. Gymnasiestudier kan också avläggas enligt lärokursen för vuxengymnasium. Om den studerande redan har avlagt en yrkesexamen, bestäms rätten till studiestöd enligt be-

stämmelserna om gymnasieutbildning. I dessa fall tolkas studiestödslagen bokstavligt, vilket innebär att bara den har rätt till studiestöd som avlägger gymnasiets lärokurs enligt ungdomsstadiet (omfattar 75 kurser). Studiestöd för studier enligt vuxengymnasiets lärokurs kan då inte beviljas eftersom studierna inte är heltidsstudier enligt studiestödslagen. För att förtydliga bestämmelsen föreslår utskottet att den kompletteras med ett omnämnande om gymnasieutbildning för vuxna. Det bör observeras att ett villkor för att studiestöd ska kunna beviljas i sådana fall är att den studerande dessutom deltar i minst tio kurser eller motsvarande undervisning per termin eller i två prov som ingår i studentexamen. Om en studerande har exempelvis bara fem oavlagda gymnasiekurser kan studierna inte betraktas som heltidsstudier och studiestöd därmed inte beviljas.

Lagförslag 2

7 §. I 3 § 1 mom. i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning föreskrivs att studierna ska bedrivas i en följd. I paragrafens 3 mom. preciseras bestämmelsen så att den studerande per vecka ska ha minst sju sådana resor i ena riktningen som berättigar till stöd för skolresor under en sammanhängande tid av minst 18 dagar. Utskottet föreslås att begreppet "i en följd" stryks i 7 § 1 mom. eftersom behövliga bestämmelser redan finns i 3 § på det sätt som konstateras ovan och det därför inte längre behövs en sådan bestämmelse i 7 § 1 mom. när man dessutom övergår till att använda begreppet stödberättigande kalendermånad i stället för studiemånad.

Uttrycket dagar som ingår i studietiden, som används i lagförslaget, kan i vissa situationer leda till oklara tolkningar, eftersom det i en kalendermånad också kan finnas dagar som ingår i studietiden men som inte är dagar som berättigar till stöd för skolresor enligt 3 §. Utskottet föreslår därför att lydelsen i 1 mom. justeras så att

en kalendermånad berättigar till skolrestöd om den omfattar minst 18 sådana dagar som berättigar till stöd för skolresor.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 3 utan ändringar och lagförslag 1 och 2 i övrigt men 5 a § i lagförslag 1 och 7 § i lagförslag 2 med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 1

5 a §

Heltidsstudier

— — — — —
Gymnasiestudier är heltidsstudier om deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 75 kurser eller om de genomförs i samband med en yrkesinriktad grundexamen enligt lärokursen för gymnasieutbildningen för vuxna.
— — — — —

(4 mom. som i RP)

Lagförslag 2

7 §

Beviljande och utbetalning

Stöd för skolresor beviljas av Folkpensionsanstalten. En kalendermånad berättigar till stöd för skolresor, om den omfattar minst 18 dagar som berättigar till sådant stöd.
— — — — —

KuUB 7/2012 rd — RP 99/2012 rd

Helsingfors den 30 november 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Ritva Elomaa /saf
Leena Harkimo /saml
Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf

Sanna Lauslahti /saml
Silvia Modig /vänst
Mika Niikko /saf
Mikaela Nylander /sv
Simo Rundgren /cent
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.